

INTRODUCERE

Aceste instructiuni sunt valabile pentru toate Competitiile Mondiale si Oficiale FIVB. Datorita importantei acestor evenimente toti arbitrii trebuie sa fie pregatiti sa-si desfasoare activitatea in cele mai bune conditii fizice si psihice. Este foarte important pentru toti arbitrii internationali sa constientizeze cat de importanta este activitatea lor pentru voleiul modern.

Comisia de Arbitri a FIVB face un apel catre toti arbitrii care vor oficia la competitii sa studieze cu atentie Regulamentul Jocului de Volei (editia 2009-2012) precum si Instructiunile si Liniile Directoare pentru a face ca acest sport sa devina mai alert si lipsit de intreruperi. FIVB si IRC au incredere ca ca toti arbitrii stapanesc si stiu cum sa aplice Regulile Oficiale ale Jocului de Volei. De aceea consideram ca nu este necesar sa intram in detalii cu privire la reguli. Principalul scop al acestei lucrari este de a uniformiza cat mai mult posibil criteriile de arbitraj.

Chiar daca acest document este realizat pentru arbitrii internationali si se adreseaza lor in special, toti arbitrii de volei sunt invitati sa-l citeasca si sa-i studieze continutul. Mai mult decat atat, toti arbitrii nationali si locali sunt incurajati sa discute acest document cu arbitrii internationali din tarile lor.

* * *

Este total neadevarat faptul ca arbitrajul se rezuma doar la conducerea unui meci folosind Regulile de Joc ca baza a deciziilor luate, pentru ca arbitrajul nu poate fi confundat cu aplicarea automata sau mecanica a regulilor. Se cere o mare competenta pentru un arbitru. Aceasta competenta este acumulata prin experienta personala, prin participarea, de-a lungul anilor, la cat mai multe competitii si prin constientizarea faptului ca arbitrul nu este un outsider ci face parte integranta din joc. De aceea el nu trebuie sa-si indelineasca atributiile doar cautand si contabilizand greselile tehnice sau de conduita ale echipelor sau jucatorilor aplicand apoi sanctiunea corespunzatoare. Aceasta viziune ar fi o foarte mare greseala pentru un arbitru. Dimpotriva, el trebuie sa fie un expert si un prieten conlustrand cu jucatorii pentru joc. Doar daca este absolut necesar, el trebuie sa ia o decizie negativa.

Niciodata nu trebuie sa iasa in evidenta, ci trebuie sa ramana in fundal, intervenind doar daca este necesar. O asemenea atitudine este imperios ceruta in voleiul de azi. Voleiul modern si dorintele FIVB cer un volei spectaculos, realizand un show pentru public si prin intermediul mass-media pentru milioane de telespectatori. Voleiul modern este un joc rapid si incitant in care nu exista contact direct intre adversari, cerand coordonare, pregatire fizica si munca in echipa la cel mai inalt nivel. Voleiul actual nu trebuie sa se joace doar pentru satisfactia jucatorilor intr-o sala mica, fara spectatori, ci trebuie transmis in intreaga lume. Se poate intampla ca spectatorii sa nu auda intotdeauna fluierul arbitrului dar ei vor vedea cu siguranta spectacolul sportiv realizat individual sau in echipa pentru obtinerea victoriei.

Un bun arbitru ajuta la realizarea acestui spectacol prin a ramane in umbra. Un arbitru slab va stanjeni spectacolul prin dorinta lui de a fi in prim planul actiunii fapt care este impotriva cerintelor FIVB. El trebuie sa rasplateasca efortul jucatorilor care realizeaza actiuni spectaculoase in spiritul regulilor de joc. Mai mult decat atat, este esential ca arbitrii sa aiba relatii excelente cu jucatorii, antrenorii, etc. si sa aiba o comportare ireprosabila.

In timpul meciului el trebuie sa discearna intre trairile si emotiile normale datorate tensiunii meciului si comportarile evident nesportive. El nu trebuie sa pedepseasca niciodata aceste manifestari spontane, normale in asa fel incat meciul sa se desfasoare intr-o atmosfera buna; trebuie permisa exprimarea normala a trairilor, de exemplu ridicarea de pe banca de rezerve si aplaudarea unor faze frumoase de joc sau pentru incurajarea colegilor, etc. Totusi exprimarea negativa si gesturile incorecte fata de adversari sau protestele la deciziile arbitrilor sunt cu desavarsire interzise si trebuie sanctionate.

ANALIZA REGULILOR DE JOC

REGULA 1 - ARIA DE JOC

1. Subcomisia de Arbitri, ca parte a Comitetului de Control, trebuie sa verifice cu doua zile inainte de competitie atat dimensiunile cat si calitatea liniilor de delimitare. In cazul in care nu exista Comitet de Control atunci, cu o zi inainte de competitie, arbitrii trebuie sa verifice si sa masoare daca dimensiunile existente sunt in conformitate cu cele prescrise. Daca observa o neregularitate trebuie sa o aduca la cunostinta organizatorilor si sa se asigure ca ea va fi rectificata. Arbitrii trebuie sa verifice:
 - 1.1 daca liniile au exact 5 cm latime (nici mai mult nici mai putin);
 - 1.2 lungimea liniilor si a diagonalelor (12,73 m) in ambele terenuri;
 - 1.3 daca liniile au o culoare diferita de cea a terenului si a zonei libere;
 - 1.4 daca, la o competitie alta decat Mondiala sau FIVB, exista linii ale altor terenuri. In acest caz liniile terenului de volei trebuie sa fie de culoare diferita de celelalte.
2. Linia de centru face parte din ambele terenuri de joc. (Regula 1.3.3)
3. Jucatorii au dreptul sa joace mingea in afara propriei zone libere (cu exceptia serviciului). Astfel o minge poate fi recuperata din orice punct din afara propriei zone libere. Situatiile si regula se aplica diferit in zona libera adversa. (Regula 10.1.2)

REGULA 2 - FILEUL SI STALPII

1. Datorita elasticitatii fileului, primul arbitru trebuie sa verifice daca acesta este bine intins. Prin aruncarea unei mingi el poate observa daca aceasta revine corect din fileu. Dintr-un fileu bine intins mingea trebuie sa revina corect iar materialul din care este confectionat fileul nu trebuie sa fie prea elastic.

Daca fileul face “burta” atunci nu poate fi folosit.

Planul vertical al fileului trebuie sa fie de-a lungul axei liniei de centru, perpendicular pe aria de joc.

Antenele trebuie sa fie amplasate de o parte si de alta a fileului. (Diagrama 3)

2. Meciul nu va putea fi jucat daca ochiurile fileului sunt rasucite (v. Regula 10.3.2).
3. Al doilea arbitru trebuie sa masoare inaltimea fileului inainte de tragerea la sorti folosind o tija (de preferinta metalica) special destinata acestui scop care trebuie sa faca parte din echipamentul auxiliar cerut la teren. Pe tija se vor marca inaltimele de 243/245 cm pentru barbati si 224/226 cm pentru femei. Pe parcursul masuratorii, primul arbitru trebuie sa insoteasca cel de-al doilea arbitru, pentru a o superviza.

4. In timpul meciului (si in special la inceputul fiecarui set) arbitrul asistent de linie corespunzator trebuie sa verifice daca benzile laterale sunt amplasate perpendicular pe aria de joc, deasupra liniilor laterale si daca antenele se afla exact la marginea exterioara a benzilor. Daca el constata o iregularitate, trebuie sa o corecteze imediat.
5. Inaintea meciului (inaintea incalzirii oficiale) si in timpul jocului, arbitrii trebuie sa se asigure ca stalpii sau scaunul arbitrului nu prezinta pericol de accidentare pentru jucatori (ex: protuberante ale vinciului, ale cablurilor de fixare a stalpilor, etc.);
6. Echipament aditional: bancile de rezerva, masa scorerului, doua sonerii electrice cu becuri rosii/galbene (cate unul langa fiecare antrenor principal) pentru a semnaliza cererile de intrerupere regulamentara (T.O., inlocuiri exceptionale sau o inlocuire datorata discrepantei dintre fisa de pozitie si formatia de start din teren), un scaun (platforma) pentru primul arbitru, o tija pentru masurarea inaltimii fileului, un aparat pentru masurarea presiunii mingilor, o pompa, un termometru, un aparat pentru masurarea umiditatii aerului, un suport pentru 5 mingi, o tabela de marcaj, placute cu numere de la 1 la 18 pentru inlocuiri (pentru competitii Mondiale si FIVB numerotate de la 1 la 20), 6 stergatoare de teren de 1 m lungime, cel putin 8 prosoape absorbante (40x40 cm. sau 40x80 cm.) pentru stergerea rapida a terenului, cate doua scaune pentru fiecare arie de pedeapsa si o bluza/vesta pentru Libero. Pentru competitii Mondiale sau FIVB, la masa scorerului trebuie sa se afle o sonerie (avertizor sonor) pentru a fi semnalizate greselile de rotatie, de schimbare a Libero-ului, T.O. Tehnice si solicitarile pentru inlocuirile de jucatori.
7. De asemenea organizatorii trebuie sa asigure un set de antene si un fileu de rezerva sub masa scorerului.
8. La meciurile internationale este obligatoriu sa existe o tabela de marcaj electronica precum si una manuala la masa scorerului.

REGULA 3 - MINGEA

1. Langa masa scorerului trebuie sa fie amplasat un suport pentru 5 mingi (3 mingi de joc si 2 de rezerva).
2. Inaintea meciului, al doilea arbitru trebuie sa intre in posesia celor 5 mingi carora trebuie sa le verifice caracteristicile (culoare, circumferinta, greutate si presiune). Impreuna cu primul arbitru trebuie sa selecteze cele 3 mingi de joc si 2 mingi de rezerva. Dupa aceasta, al doilea arbitru raspunde de aceste mingi pe toata durata meciului iar la sfarsitul meciului va ajuta la returnarea mingilor catre organizatori.
3. Trebuie sa se folosesca numai mingi omologate de FIVB (pentru fiecare competitie se stabilesc marca si tipul mingei). Arbitrii trebuie sa verifice acest lucru si, daca stampila FIVB nu este tiparita pe minge, ei pot decide sa nu inceapa meciul.

4. Sistemul cu trei mingi - in timpul meciului:

In zona libera vor fi folositi 6 culegatori de mingi (copii de mingi) amplasati in locurile indicate in Diagrama 10 din Regulamentul Jocului de Volei.

Inaintea inceperii meciului copiii de mingi din pozitiile 2 si 5 vor primi cate o minge de la al doilea arbitru.

In timpul meciului, cand mingea este afara din joc:

4.1 Daca mingea este in afara terenului, cel mai apropiat copil de mingi o va recupera si o va trimite imediat, prin rostogolire, in asa fel incat sa ajunga la copilul care a inmanat mingea jucatorului care a servit ultimul.

4.2 Mingea va fi transferata intre copiii de mingi prin rostogolire (nu prin aruncare) pe sol numai atunci cand mingea este "moarta". Este de preferat sa se evite trimiterea mingii pe partea unde este masa scorerului.

4.3 Daca mingea se afla in teren, atunci jucatorul cel mai apropiat de ea trebuie sa o trimita in afara terenului, prin rostogolire, peste cea mai apropiata linie de margine.

4.4 Atunci cand mingea este afara din joc, copilul de mingi din pozitia 2 sau 5 trebuie sa inmaneze mingea, cat mai curand posibil, jucatorului de la serviciu pentru ca acesta sa fie efectuat fara nicio intarziere.

REGULA 4 - ECHIPELE

1. Pentru competitii Mondiale si FIVB (daca nu exista un regulament specific acelei competitii) delegatia echipei poate fi formata din 16 persoane intre care 12 jucatori (dintre ei pot fi cel mult 2 Libero) si 4 oficiali. Cei 4 oficiali sunt: antrenorul principal, antrenorul secund, un medic (acreditat de FIVB) si un fizioterapeut (maseur/preparator fizic)

Inaintea meciului (in timpul protocolului oficial) arbitrii trebuie sa verifice numarul persoanelor autorizate sa stea asezate pe banca de rezerve sau in aria de incalzire.

In afara jucatorilor inregistrati in foaia de arbitraj si a medicului acreditat FIVB doar trei persoane (antrenorul principal, antrenorul secund, fizioterapeutul) au permisiunea de a lua loc pe banca de rezerve pe durata competitiei

Deoarece in timpul meciului numai membrii echipei au dreptul sa stea pe banca de rezerve sau sa participe la incalzirea oficiala, niciunei alte persoane nu i se va permite sa ia parte la incalzirea oficiala si la incalzirea dintre seturi (Regula 4.2.2).

2. Pentru competițiile Mondiale și FIVB, regulamentele specifice vor stabili cum vor fi desemnați cei 12 jucători pentru fiecare meci. Ei vor trebui să poarte aceleași numere pe echipament în fiecare meci.
3. În mod normal, la meciurile sau turneele internaționale, arbitrii nu au obligația de a cere documente pentru a verifica identitatea jucătorilor înregistrați în foaia de arbitraj (identitatea lor trebuie verificată în prealabil de Comitetul de Control al jocului sau turneului). Dacă totuși există un regulament specific care să restricționeze participarea și nu este nici un Comitet de Control atunci, ținând cont de regulile specifice, primul arbitru trebuie să verifice identitatea jucătorilor. Jucătorii aflați sub incidența regulilor specifice nu vor participa la joc. Dacă există o diferență de opinii, atunci primul arbitru va consemna decizia sa în foaia de arbitraj sau într-un raport suplimentar (în cazul meciurilor internaționale el poate cere opinia sau decizia Sub-Comitetului de Apel).
4. Antrenorul și capitanul de echipă (care au sarcina să verifice și să semneze componența echipei înregistrată în foaia de arbitraj) sunt răspunzători de identitatea jucătorilor înscrși în foaia de arbitraj.
5. Primul arbitru trebuie să verifice echipamentul echipelor. Dacă acesta nu este conform cu REGULA 4.3 atunci el trebuie schimbat. Jucătorii unei echipe trebuie să poarte același echipament iar tricourile trebuie să nu fie în afara sorturilor. În caz contrar, arbitrul este obligat să ceară jucătorului într-un mod politicos să-și aranjeze ținuta introducând tricoul în sort, în special la începutul meciului sau setului.

Capitanul echipei trebuie să poarte o bandă (8x2 cm) sub numărul de pe piept, care să fie ușor de văzut pe durata întregului meci. Arbitrii trebuie să verifice acest lucru la începutul meciului.

6. Dacă echipele se prezintă la joc cu echipament de aceeași culoare atunci echipa trecută prima pe foaia de arbitraj (conform Tabelei Berger) trebuie să schimbe echipamentul.
7. Echipamentul oficialilor echipei poate fi compus din trening și tricou sau sacou, cămașă, cravată și pantaloni lungi.

Oficialii aflați pe banca de rezerve (conform autorizării prealabile) trebuie să se conformeze următoarelor opțiuni:

7.1 totuși să poarte trening și tricou de aceeași culoare și model, *sau*

7.2 totuși să poarte sacou, cămașă, cravată și pantaloni de aceeași culoare și model cu excepția fizioterapeutului care poate purta treningul echipei și tricou.

Asta înseamnă că în cazul în care antrenorul își scoate haina sau bluza de trening atunci și ceilalți oficiali trebuie să-și scoată la rândul lor.

Numai membrilor echipei înscrși în foaia de arbitraj și care sunt îmbracați în treninguri li se permite să intre pe terenul de joc în timpul încălzirii oficiale.

REGULA 5 - CONDUCATORII ECHIPEI

1. Primul arbitru trebuie sa se informeze cine este capitanul in joc si cine este antrenorul principal, singurii care pot interveni in timpul meciului. Arbitrii trebuie sa stie pe tot parcursul meciului cine sunt capitani in joc.
2. In timpul meciului, al doilea arbitru trebuie sa verifice daca jucatorii de rezerva sunt asezati pe banci sau se afla in aria de incalzire. In timpul seturilor, jucatorilor aflati in aria de incalzire, nu li se permite sa foloseasca mingile. Atat jucatorii aflati pe banca de rezerve cat si cei aflati in aria de incalzire nu au voie sa protesteze sau sa conteste deciziile arbitrilor. O asemenea atitudine trebuie sanctionata de primul arbitru.
3. Daca un capitan de echipa cere o explicatie primului arbitru cu privire la aplicarea unei reguli de joc, atunci acesta din urma este obligat sa raspunda nu numai prin repetarea semnalizarii ci si utilizand limba oficiala a FIVB (engleza), vorbind pe scurt, folosind expresii din Regulamentul Jocului de Volei. Capitanul in joc are dreptul sa ceara explicatii, in numele sau, sau in numele colegilor de echipa, doar asupra aplicarii sau interpretarii unei reguli de joc (de aceea capitanul de echipa aflat pe banca de rezerve sau in aria de incalzire nu are acest drept).
4. Antrenorul are voie sa ceara arbitrilor **doar** intreruperi regulamentare de joc (time-out, inlocuiri). In cazul in care pe tabela de marcaj nu este inregistrat numarul de intreruperi regulamentare deja consumate si/sau nu este afisat ori nu este corect scorul, antrenorul se poate informa la scorer, dar numai atunci cand mingea este afara din joc.

REGULA 6 - CASTIGAREA UNUI PUNCT, UNUI SET SI A MECIULUI

Daca o echipa devine incompleta sau este declarata forfait, atunci scorerul trebuie sa completeze foaia de arbitraj conform Regulii 6.4.

REGULA 7 - STRUCTURA JOCULUI

1. Fisa cu formatia initiala trebuie verificata de al doilea arbitru si de catre scorer inainte de a o inregistra in foaia de arbitraj. Ei trebuie sa verifice daca numerele jucatorilor inregistrati in fisa cu pozitia initiala se afla printre cele inregistrate in foaia de arbitraj. Daca exista vreo neconcordanță, fisa va fi refuzata si al doilea arbitru va trebui sa solicite o noua fisa.
2. Imediat ce se termina setul, al doilea arbitru trebuie sa ceara antrenorului fisa cu pozitia initiala pentru setul urmator pentru a evita prelungirea intervalului de 3 minute dintre seturi.

Daca antrenorul intarzie sistematic predarea fisei cu pozitia initiala, primul arbitru trebuie sa sanctioneze echipa pentru intarziere.

3. Daca se petrece o greseala de pozitie, atunci, dupa semnalizarea oficiala, arbitrul trebuie sa arate si jucatorii care au gresit. Daca un capitan in joc solicita explicatii suplimentare atunci al doilea arbitru trebuie sa scoata din buzunarul sau fisa cu pozitia initiala si sa-i arate capitanului jucatorii care au comis greseala.

REGULA 8 - SITUATII DE JOC

1. Este foarte important sa intelegem exact importanta cuvantului “*complet*” din fraza: “partea din minge care atinge solul este *complet* in afara liniilor de delimitare”.
2. Cablurile care sustin fileul, in afara celor 9.50/10.00 m, nu apartin acestuia. Aceeasi regula se aplica si in cazul stalpilor. Astfel, daca mingea atinge partea exterioara a fileului, in afara benzilor laterale (9 m), atunci se considera ca a atins un “obiect strain” si aceasta greseala trebuie fluierata si semnalizata de ambii arbitri ca “minge afara”.

REGULA 9 - JUCAREA MINGII

1. Impiedicarea jucarii mingii, in zona libera, de catre asistentii de linie, arbitrul secund sau antrenori:
 - daca mingea loveste un oficial sau antrenor atunci mingea este considerata “afara” (Regula 8.4.2).
 - daca un jucator se sprijina pe un oficial sau antrenor pentru a juca mingea atunci se considera “lovitura ajutata” (Regula 9.1.3), greseala fiind a jucatorului. Faza nu se repeta.
2. Se subliniaza ca trebuie sanctionate prin fluier doar greselile care au fost vazute. Primul arbitru trebuie sa priveasca doar partea corpului care este in contact cu mingea. In aprecierea lovirii mingii, el nu trebuie sa fie influentat de pozitia corpului inainte sau dupa lovire. Comisia de Arbitri a FIVB insista asupra faptului ca arbitrii trebuie sa permita atat lovirea de sus din degete a mingii, cat si oricare alt contact care este conform regulamentului.
3. Pentru a intelege mai bine Regula 9.2.2 (“Mingea nu trebuie sa fie prinsa si/sau aruncata. Ea poate ricsa in orice directie”.):

O minge “lovita” consta doar in faptul ca mingea ricsseaza in urma unui contact punctual, in timp ce o minge aruncata implica doua actiuni, prima de prindere si a doua de aruncare.

4. Arbitrul trebuie sa fie atent la acuratetea contactului cu mingea, mai ales in voleiul de azi in care se foloseste fenta de atac (mingea “pusa”, “plasata”) si la schimbarea

directiei mingii in timpul plasarii ei. Plasarea mingii este permisa, dar arbitrul trebuie sa fie atent ca, in timpul atacului, mingea sa nu fie prinsa si/sau aruncata. Plasarea mingii inseamna lovirea ei (mingea este complet deasupra marginii superioare a fileului) printr-o executie "fina", cu o mana sau cu degetele.

Arbitrii trebuie sa fie foarte atenti la mingile puse. Daca dupa "plasarea"ei, mingea nu ricoseaza instantaneu, ci este acompaniata de mana, atunci este considerata a fi aruncata, deci este o greseala care trebuie sanctionata.

5. Actiunea unui jucator de a bloca poate fi o greseala daca mingea nu este doar interceptata ci este tinuta (ridicata, impinsa, aruncata, purtata). In aceste situatii arbitrul trebuie sa sanctioneze actiunea ca si o "minge tinuta" (acest lucru nu trebuie exagerat).
6. Din pacate, multi arbitri nu inteleg si nu pun corect in practica Regula 9.2.3.2. Ei nu inteleg care sunt cazurile de "prima lovitura a echipei". Consideram prima lovitura a echipei in 4 cazuri:

6.1 receptia serviciului;

6.2 receptia atacului advers (nu doar lovitura de atac ca procedeu tehnic ci toate loviturile de atac; vezi Regula 13.1.1)

6.3 receptia mingii provenite din blocajul advers;

6.4 receptia mingii provenite din propriul blocaj.

7. In concordanta cu spiritul Competitiilor Internationale de a incuraja fazele lungi si actiunile spectaculoase vor fi sanctionate prin fluier numai greselile evidente. De aceea arbitrul va judeca mai putin sever lovirea mingii daca jucatorul nu se afla intr-o pozitie foarte buna de o juca. De exemplu:

7.1 un ridicator alearga dupa o minge sau este nevoit sa execute o actiune rapida pentru a incerca sa dea o pasa pentru coechipieri;

7.2 jucatorii care alearga sau executa actiuni rapide pentru a juca o minge dupa ce aceasta a ricasat din blocaj sau din alt coechipier;

7.3 prima lovitura a echipei poate fi lasata "libera" cu exceptia cazului cand un jucator prinde si/sau arunca mingea.

REGULA 10 - MINGE LA FILEU SI REGULA 11 - JUCATOR LA FILEU

1. Regula 10.1.2 permite ca mingea sa fie jucata in zona libera adversa. *Asistentii de linie si al doilea arbitru trebuie sa inteleaga foarte bine aceasta regula !!!* In timpul

meciului trebuie sa recunoasca practic aceste situatii si sa se deplaseze in asa fel incat sa permita jucatorilor sa re-directioneze mingea din zona libera adversa catre propriul teren !

Daca mingea depaseste planul vertical al fileului prin spatiul de trecere, indreptandu-se catre zona libera adversa si va fi lovita de jucatorul ce incearca sa o readuca in propriul teren, arbitrii trebuie sa fluiera greseala in momentul contactului cu mingea si sa semnalizeze “minge afara”.

2. Atragem atentia asupra regulii cu privire la atingerea fileului de catre jucatori: ”contactul jucatorului cu fileul sau cu antena (Regula 11.3.1) *nu este o greseala, cu exceptia cazului cand aceasta atingere influenteaza derularea jocului*”. Atingerea de catre un jucator, a benzii superioare a fileului sau a celor 80 cm ai antenei de deasupra fileului **in timpul actiunii de joc a mingii** va fi considerata intotdeauna o influenta asupra jocului.

Actiunea de a juca mingea este actiunea unui jucator care se afla aproape de mingea si incearca sa o joace. Trebuie sa fim atenti la urmatoarea situatie:

- daca un jucator se afla in situatia de a interveni si mingea trimisa din terenul advers in fileu face ca fileul sa-l atinga pe jucator (Regula 11.3.3), atunci nu este greseala jucatorului.

3. Se atrage atentia arbitrilor despre faptul ca, in afara lungimii de 9.50/10.00 m, cablurile de prindere nu fac parte din fileu. Acelasi lucru este valabil si in legatura cu stalpii, precum si cu partea de fileu aflata in afara antenelor. Astfel, daca un jucator atinge parti ale fileului (banda superioara a fileului in afara antenelor, cabluri, stalpi) aflate in afara antenelor atunci aceasta nu constituie o greseala, atata timp cat nu afecteaza structura fileului.
4. Arbitrii trebuie sa faca deosebirea clara intre patrunderea cu talpa in terenul advers peste linia de centru si patrunderea cu orice alta parte a corpului de deasupra talpilor.

Cand se patrunde cu talpa, o parte a ei trebuie sa ramana in contact cu linia sau sa se afle deasupra ei.

5. In cazul unor meciuri internationale de un inalt nivel, jocul in apropierea fileului capata o importanta deosebita, iar arbitrii trebuie sa fie foarte atenti in special la situatiile cand mingea atinge “varful” blocajului si apoi ajunge in afara terenului.
6. Pentru o buna colaborare intre cei doi arbitri, sarcinile vor fi impartite dupa cum urmeaza: primul arbitru isi va concentra privirea pe intreaga lungime a fileului (de la banda superioara si pana la banda inferioara) pe partea echipei care ataca, iar cel de al doilea arbitru isi va concentra privirea pe intreaga lungime a fileului pe partea echipei aflate la blocaj.

REGULA 12 - SERVICIUL

1. Pentru a autoriza serviciul arbitru trebuie doar sa se asigure ca jucatorul este in posesia mingii si nu intereseaza daca sportivul este pregatit sau nu sa serveasca.
2. Arbitrul poate sa intarzie fluierul care autorizeaza serviciul doar pentru a oferi timp televiziunii sa reia o faza de joc.
3. Primul arbitru si asistentul de linie corespunzator trebuie sa fie atenti la pozitia jucatorului de la serviciu in momentul loviturii sau al desprinderii pentru un serviciu din saritura. Asistentul de linie trebuie imediat sa semnalizeze primului arbitru in cazul unei greseli de picior, iar primul arbitru trebuie sa o sanctioneze. Jucatorul de la serviciu isi poate incepe actiunea in afara zonei de serviciu dar el trebuie sa fie complet in zona de serviciu in momentul contactului (sau in momentul desprinderii).
4. In momentul serviciului primul arbitru trebuie sa urmareasca echipa la serviciu, in timp ce al doilea arbitru trebuie sa urmareasca echipa la primire.
5. Daca jucatorul aflat la serviciu nu se deplaseaza direct catre serviciu sau nu accepta mingea trimisa de culegatorul de mingi, incercand sa intarzie intentionat jocul, atunci echipa poate primi sanctiune pentru intarziere.

Observatie: multi arbitri si jucatori interpreteaza gresit aceasta regula, gandind ca cele 8 secunde incep sa fie cronometrate din momentul aruncarii mingii in aer pentru serviciu sau a lasarii ei sa cada. Acest lucru este gresit ! Textul regulii este clar: “.dupa fluierul arbitrului pentru autorizarea serviciului”.

6. Semnalizarea 19 este cea potrivita pentru o minge servita care atinge fileul si nu depaseste planul vertical al fileului.

REGULA 13 – LOVITURA DE ATAC

1. Pentru a intelege mai bine Regula 13.2.4 cu privire la atacul asupra serviciului advers, trebuie sa atragem atentia ca in acest caz conteaza numai pozitia **mingii** si nu cea a jucatorului. Aceasta este o greseala numai daca atacul devine efectiv, moment in care arbitrul trebuie sa fluiera.
2. In cazul unui atac neregulamentar al unui jucator din linia a doua sau al unui libero este foarte important sa fim constienti ca greseala se produce numai daca atacul devine efectiv (adica mingea depaseste in intregime planul vertical al fileului sau este atinsa de un jucator al blocajului advers).

REGULA 14 – BLOCAJUL

1. Un jucator de la blocaj are dreptul sa blocheze mingea, pe desupra fileului, in spatiul de joc advers cu conditia ca:
 - dupa prima sau a doua lovitura a celeilalte echipe mingea sa fie directionata spre terenul blocajului si
 - nici un jucator al echipei adverse sa nu fie destul de aproape de fileu, in acea parte a terenului, pentru a continua actiunea.

Totusi, daca un jucator al echipei adverse este aproape de mingea si o poate juca, atunci blocajul in terenul advers inaintea sau in timpul atacului este o greseala.

Dupa a treia lovitura a echipei adverse orice mingea poate fi blocata in spatiul de joc advers.

2. Mingile pasate sau care pot fi "luate" drept pase si care nu traverseaza fileul spre terenul advers (deci *nu atacurile*), nu au voie sa fie blocate cu exceptia cazului cand blocajul are loc dupa a treia lovitura a echipei.
3. Daca unul dintre jucatorii de la blocaj loveste mingea, pe deasupra fileului in spatiul de joc advers, printr-o lovitura specifica atacului in loc doar sa o intercepteze, atunci aceasta este o greseala.
4. Textul Regulii 14.6.3: "blocarea serviciului advers" inseamna ca jucatorul executa un blocaj efectiv asupra serviciului advers.
5. Atata timp cat mingea poate lovi orice parte a corpului inseamna ca in cazul in care mingea atinge piciorul unui jucator de la blocaj atunci nu este o greseala si se considera a fi blocaj !

REGULA 15 - INTRERUPERI DE JOC REGULAMENTARE

1. T.O. si T.T.O.

1.1 Cand antrenorul cere un T.O. el trebuie sa foloseasca semnalizarea oficiala. Daca antrenorul doar se ridica, cere oral sau apasa avertizorul sonor, arbitrii nu trebuie sa autorizeze cererea. Daca cererea unui T.O. este respinsa, primul arbitru trebuie sa decida daca aceasta a fost o intentie de intarziere a jocului si trebuie sa o sanctioneze conform regulamentului.

1.2 Asistentul scorer trebuie sa anunte cu o sonerie sau cu un alt avertizor sonor Timpurile Tehnice de Odihna (T.T.O), imediat dupa ce o echipa a castigat punctul 8 respectiv 16 (aceasta nu este o responsabilitate a celui de al doilea arbitru). Tot asistentul scorer trebuie sa semnalizeze cu soneria si sfarsitul T.O. Pentru primul T.O crainicul trebuie sa anunte: "primul T.O". La sfarsit el trebuie sa spuna: "sfarsitul T.O". O procedura asemanatoare

trebuie sa foloseasca la cel de al doilea TTO. Al doilea arbitru trebuie sa previna ca jucatorii sa intre in teren inainte de sunetul soneriei care anunta sfarsitul TTO. In mod firesc al doilea arbitru trebuie sa verifice, din punctul sau de vedere, activitatea asistentului scorer, daca apare vreo problema.

2. Procedura inlocuirilor de jucatori

2.1 Al doilea arbitru se va pozitiona intre stalp si masa scorerului si va permite inlocuirea de jucatori (numai daca scorerul nu a evidentiat ceva neregularitar in realizarea ei) semnalizand acest lucru (prin incrucisarea bratelor).

In cazul unei inlocuiri multiple, al doilea arbitru va astepta semnalizarea de confirmare a terminarii inregistrarii facuta de scorer dupa fiecare inlocuire si apoi va continua sa permita urmatoarele inlocuiri.

2.2 Inlocuirile multiple se vor efectua numai succesiv: mai intai prima pereche de jucatori – unul dintre jucatori va parasii terenul, iar inlocuitorul sau va intra pe teren, apoi urmatoarea pereche de jucatori s.a.m.d. Aceasta procedura va permite scorerului sa verifice corectitudinea inlocuirilor una cate una. Totusi, daca in momentul cererii unei inlocuiri multiple, unul dintre jucatori nu se afla in apropierea zonei de inlocuire pregatit sa intre in teren, inlocuirea sa va fi respinsa fara nicio alta sanctiune. Deci, jucatorii care nu sunt implicati in procedura specifica unei inlocuiri, trebuie sa ramana in afara zonei de inlocuire.

2.3. Este foarte important pentru arbitri ca sa se asigure ca jucatorii se misca rapid si calm.

Noua procedura a inlocuirilor de jucatori are menirea de a asigura cursivitatea jocului si a evita orice intarziere in procesul de inlocuire.

Conform noii metode de inlocuiri, vor fi mult mai putine situatiile de sanctiuni pentru intarziere datorate jucatorului care nu este pregatit sa intre in joc.

Este responsabilitatea atat a celui de-al doilea arbitru cat si a scorerului sa NU foloseasca fluierul sau avertizorul sonor daca jucatorul nu este pregatit sa intre in joc, asa cum o cer regulile 15.10.3a si 15.10.4. Daca nu s-a produs nicio intarziere, cererea pentru inlocuire va trebui respinsa de catre al doilea arbitru fara vreo alta sanctiune

3. Cand un jucator este accidentat, primul arbitru va cere inlocuirea lui regulamentara. In cazul unei raniri grave, arbitrii trebuie sa opreasca jocul si sa permita echipei medicale sa intre in teren. O inlocuire exceptionala datorata unei accidentari poate fi efectuata de catre echipa in cauza, conform Regulii 15.7, folosind oricare dintre jucatorii de rezerva care nu se afla **in teren in momentul accidentarii**. Trebuie acordata mare atentie regulii conform careia un jucator accidentat, care a fost inlocuit exceptional, nu mai are voie sa reintre in joc pentru tot restul meciului. O inlocuire exceptionala nu poate fi, in niciun caz, insumata cu inlocuirile regulamentare.

Arbitrii trebuie sa faca diferenta intre o inlocuire neregulamentara (cand o inlocuire neregulamentara devine efectiva si jocul este reluat fara ca arbitrii sa observe greseala,

Regula 15.9) si o cerere pentru inlocuire neregulamentara care, in momentul cererii, este observata de scorer sau al doilea arbitru (Regula 16.1.3). Aceasta cerere trebuie refuzata si echipa va fi sanctionata pentru intarziere.

4. Inaintea inceperii unui set este permisa o inlocuire care va fi inregistrata in foaia de arbitraj ca orice alta inlocuire regulamentara. In acest caz antrenorul trebuie sa ceara o inlocuire de jucatori regulamentara folosind semnalizarea oficiala.

5. Arbitrii trebuie sa studieze foarte atent si sa inteleaga exact regula “Cereri nefondate” (Regula 15.11):

- ce inseamna “Cerere nefondata”;
- care sunt cazurile tipice;
- care este procedura ce va fi urmata in astfel de cazuri;
- ce trebuie facut daca o echipa repeta acest lucru in acelasi meci.

In timpul meciului primul arbitru trebuie sa verifice daca al doilea arbitru aplica bine cerintele regulii “Cereri nefondate”.

Al doilea arbitru trebuie sa se asigure ca orice cerere nefondata este inregistrata in sectiunea respectiva din foaia de arbitraj.

6. Trebuie facuta diferenta intre “Schimbarile Libero-ului” (Regula 19.3.2) si inlocuirile regulamentare, care trebuie autorizate de al doilea arbitru sau de catre scorer si inregistrate in foaia de arbitraj (Regulile 15.5 – 15.10). Asistentul scorer inregistreaza schimbarile Libero-ului si redesemnarile lui pe o foaie separata special destinata acestui scop (formularul R-6), astfel incat sa se poata sti in orice moment numarul jucatorului schimbat de Libero.

REGULA 16 - INTARZIERI ALE JOCULUI

1. Arbitrul trebuie sa cunoasca la perfectie principiile, toate tipurile de intarzieri si sanctiunile pentru intarziere. Mai mult decat atat el trebuie sa cunoasca exact diferenta dintre o cerere nefondata si o intarziere.

2. Arbitrii trebuie sa previna incercarile intentionate sau neintentionate de a intarzia jocul.

Exemple de intarzieri ale jocului:

Un jucator intarzie jocul daca solicita arbitrului legarea sireturilor. Acest lucru trebuie imediat sanctionat pentru intarziere.

Cauze principale de intarzieri (printre altele):

- Inlocuiri de jucatori;
- timpuri de odihna;
- stergerea terenului;

Orice jucator care solicita arbitrilor o intrerupere pentru legarea sireturilor isi demonstreaza intentia de a intarzia jocul fapt care trebuie sanctionat pentru intarziere.

3. Sanctiunile pentru intarziere se acorda echipei si nu sunt sanctiuni pentru conduita nesportiva ale unui membru al echipei, chiar daca intarzierea se datoreaza doar sportivului.
4. Avertismentul pentru intarziere se semnalizeaza folosind doar mainile (conform semnalizarii 25 nu se foloseste cartonasul) dar se va inregistra in foaia de arbitraj in coloana W (spre deosebire de avertismentul pentru conduita incorecta minora pentru care nu exista o semnalizare specifica si nu trebuie inregistrat in foaia de arbitraj). Totusi, penalizarea pentru intarziere este semnalizata cu cartonas galben si este, de asemenea, inregistrata in foaia de arbitraj, dar in coloana P.
5. Stergerea terenului

Principalul obiectiv al procedurii actuale este de a asigura securitatea jucatorilor, curgerea fireasca a jocului si sa previna ca jucatorii sa stearga ei insisi podeaua.

5.1 Stergatorii de teren si echipamentul necesar

5.1.1 Stergatorii de teren

Sunt necesari cate patru stergatori pentru fiecare teren, deci opt in total. Stergatorii trebuie sa fie foarte bine pregatiti pentru sarcina aceasta; este de ajutor daca sunt jucatori de volei experimentati.

5.1.2 Echipamentul de sters

- sase "T"-euri cu lungime de 1m;
- cate trei amplasate langa fiecare arie de incalzire;
- opt prosoape absorbante (dimensiune minima 40x40 si maxima 40x80); 4 (2-2) trebuie sa fie disponibile langa masa scorerului si 4 (2-2) la stergatorii care stau asezati pe scaunele;

5.1.3 Amplasarea stergatorilor (Diagrama A)

5.1.3.1 Cate un stergator rapid pentru fiecare teren (2 in total) va sta pe genunchi, in spatele celui de-al doilea arbitru, pregatit pentru a interveni in caz de umezire a terenului.

5.1.3.2 Trei stergatori langa fiecare arie de incalzire (6 in total) care stau asezati pe scaunele (un stergator rapid si doi stergatori normali).

5.1.3.3 Stergatorii trebuie sa aiba grija sa nu obstructioneze niciun panou publicitar ce inconjura terenul de joc si, mai ales, pe cele din spatele scaunului primului arbitru.

5.2 Cum va trebui sters terenul:

Pentru a asigura continuitatea jocului si a stopa tactica de a intarzia jocul, FIVB a decis urmatoarele:

5.2.1 In cursul timpilor de odihna, TTO si intervalului dintre seturi:

Cei trei stergatori vor curata terenul ca un monom. Cei trei stergatori localizati langa aria de incalzire trebuie sa-si aduca "T"-urile la linia laterala a zonei de atac langa al doilea arbitru.

Stergatorii vor incepe curatarea in serpentina, asa cum este prevazuta in Diagrama "A" atasata.

5.2.2 Daca este necesar, cand mingea este "afara din joc" (intre doua faze de joc):

5.2.2.1 Ori de cate ori un stergator rapid observa o pata de umezeala pe teren trebuie sa ridice mana pentru a semnaliza si apoi trebuie sa astepte pana cand jocul este oprit. Imediat dupa fluierul arbitrului de oprire a jocului stergatorul(ii) care a(u) ridicat mana (cel mult 2 stergatori pentru fiecare teren) trebuie sa alerge, cu doua prosoape, catre pata umeda. In fiecare teren stergatorul care sta in spatele celui de-al doilea arbitru are in grija zona de atac.

Cei doi stergatori aflati langa aria de incalzire trebuie sa aiba grija de zona de aparare grabindu-se spre pata umeda imediat ce arbitrul a fluierat oprirea jocului.

Daca sunt mai multe pete, pata care va fi stearsa prima va fi cea din zona de atac. Cea din zona de aparare va fi stearsa mai apoi

5.2.2.2 Dupa stergerea rapida a umezelii, stergatorii trebuie sa alerge afara din teren pe drumul cel mai scurt pentru a-si relua pozitia initiala.

5.2.2.3 Timpul de stergere nu poate depasi 6-8 secunde. Nu trebuie sa fie intarziat jocul din cauza stergatorilor.

5.2.2.4 Arbitrii nu trebuie sa se amestece in activitatea stergatorilor. Totusi primul arbitru are autoritatea sa regleze activitatea stergatorilor daca acestia deranjeaza jocul sau nu-si desfasoara bine sarcinile.

5.2.2.5 Jucatorii sau antrenorii nu au voie sa ceara interventia stergatorilor sau sa influenteze activitatea lor.

5.3 Responsabilitatile jucatorilor

Arbitrul nu trebuie sa astepte ca sportivii sa termine de curatat sau pana cand ei isi reiau locul, in cazul in care jucatorii, pe riscul lor, sterg terenul cu propriul prosop. Daca ei nu se vor afla in pozitie regulamentara in momentul repunerii mingii in joc, atunci arbitrii trebuie sa fluiera greseala de pozitie.

5.4 Responsabilitatile juriului

Daca circumstantele o cer si se vede o portiune umeda a zonei de atac, atunci Presedintele Juriului, si numai el, poate sa ceara celui de al doilea arbitru sa cheme stergatorii atunci cand meciul este oprit. In acest caz ei vor intra in teren cu prosoapele mari si vor sterge zona de atac sub indrumarea celui de al doilea arbitru. Imediat ce au terminat trebuie sa se intoarca la locurile lor.

REGULA 17 – INTRERUPERI EXCEPTIONALE ALE JOCULUI

Daca un jucator accidentat nu poate fi inlocuit regulamentar sau exceptional, atunci jucatorului i se acorda, o singura data pe meci, 3 minute pentru recuperare.

REGULA 18 - INTERVALELE DINTRE SETURI SI SCHIMBARILE DE TEREN

1. In timpul intervalelor dintre seturi, jucatorii pot folosi mingile pentru a se incalzi in zona libera, *dar altele decat cele de joc*.
2. In setul al cincilea, dupa ce o echipa castiga punctul 8, trebuie sa se schimbe terenurile (daca punctul 8 este realizat de echipa la primire atunci, dupa schimbare, trebuie sa efectueze o rotatie - lucru ce trebuie verificat de scorer si al doilea arbitru).
3. Pe durata intervalelor dintre seturi, toate mingile de joc trebuie sa ramana in posesia culegatorilor de mingi numerele 2 si 5. Ei nu au voie sa le dea jucatorilor pentru incalzire pe timpul intervalelor. Inainte de setul 5, al doilea arbitru trebuie sa inmaneze mingea jucatorului de la serviciu. Arbitrul al doilea nu trebuie sa retina mingile pe timpul T.O., inlocuirilor de jucatori sau pe timpul schimbarii terenurilor in setul al cincilea, la punctul 8. Acestea trebuie sa ramana la culegatorii de mingi.

REGULA 19 – JUCATORUL LIBERO-

1. In cazul in care o echipa are doi jucatori Libero, Libero-ul initial va fi inregistrat in prima dintre cele doua rubrici speciale rezervate pentru Libero din foaia de arbitraj, cel tarziu inainte ca antrenorul sa semneze foaia de arbitraj.
2. Daca antrenorul doreste sa inlocuiasca Libero-ul initial cu Libero-ul de rezerva, procedura este aceeaasi cu o schimbare de Libero obisnuita.

3. In cazul accidentarii Libero-ului initial, si daca nu exista al doilea Libero sau daca si al doilea Libero, care deja este in joc, se accidenteaza, antrenorul poate redesemna ca nou libero pe oricare dintre jucatorii care nu sunt in teren *in momentul redesemnarii* (Regula 19.4.2).

Procedura va fi aceeaasi ca si la o **schimbare**, daca redesemnarea se face imediat dupa accidentare, sau la fel precum o **inlocuire** de jucatori, daca redesemnarea este facuta mai tarziu.

4. Trebuie acordata atentie diferentei dintre inlocuirea exceptionala a unui jucator accidentat care se face cu **oricare coechipier care nu se afla pe teren in momentul accidentarii** (cu exceptia libero-ului si a jucatorului pe care acesta il inlocuieste) si redesemnarea unui nou Libero care se face cu un coechipier care nu se afla pe teren *in momentul redesemnarii* (cu exceptia Llibero-ului initial)!

Trebuie sa aveti in vedere ca redesemnarea unui Libero este la latitudinea antrenorului care o poate face sau nu.

5. Reintrarea, intr-un meci urmat, a Libero-ului accidentat va fi judecata de Comitetul de Control al competitiei respective.

REGULA 20 - CERINTELE CONDUITEI

REGULA 21 - CONDUITA INCORECTA SI SANCTIONAREA EI

1. Pentru a intelege spiritul, textul si gradarea sanctiunilor pentru o conduita nesportiva este absolut necesar sa studiatii serios aceste reguli.

2. Este important sa amintim ca, in conformitate cu Regula 20.2.1, participantii la joc trebuie sa aibe un comportament respectuos si politicos fata de ceilalti participanti cat si fata de membrii Comitetului de Control si fata de spectatori. Arbitrii nu trebuie sa ignore acest fapt.

3. Regula 21.1 se refera la “conduita incorecta minora” care nu face obiectul unei sanctiuni. In acest caz, numai un avertisment, verbal sau prin semnalizari, este acordat echipei, prin capitanul in joc sau unui coechipier, (fara cartonase, fara inregistrare in foaia de arbitraj).

4. Regula 21.2 se refera la “conduita incorecta care duce la sanctiuni”. Conform acestei reguli conduita ofensatoare sau agresiunea trebuie sa fie aspru sanctionate. Ele trebuie inregistrate in foaia de arbitraj conform gravitatii sanctiunilor. Principiul care trebuie aplicat este ca la aceeasi conduita incorecta repetata pe parcursul unui meci sa fie aplicata o sanctiune din ce in ce mai severa.

5. Practica implementarii unei sanctiuni pentru conduita incorecta asupra membrilor echipelor este decisa de primul arbitru astfel:

5.1 Pentru un membru al echipei aflat in teren:

Primul arbitru trebuie sa fluiera (de obicei cand mingea este "afara din joc" dar cat mai curand posibil daca necesitatea o cere). Apoi il va invita pe sportiv langa scaunul sau. Cand este destul de aproape, primul arbitru trebuie sa-i arate cartonasul corespunzator si sa-l informeze in engleza: "v-am penalizat sau eliminat/descalificat".

Al doilea arbitru trebuie ia la cunostinta natura sanctiunii si imediat trebuie sa indice scorerului inregistrarea ei in foaia de arbitraj.

Bazandu-se pe cele inregistrate in foaia de arbitraj, scorerul trebuie sa aduca la cunostinta celui de al doilea arbitru daca decizia primului arbitru nu este conforma cu Regulamentul Jocului de Volei, de exemplu nu respecta gradarea sanctiunilor. La randul lui, al doilea arbitru trebuie mai intai sa verifice informatia scorerului si apoi, daca se confirma, trebuie sa-i spuna primului arbitru acest lucru. Primul arbitru trebuie sa rectifice greseala. Daca primul arbitru nu este de acord cu al doilea arbitru si cu scorerul, atunci scorerul trebuie sa inscrie, la rubrica "Observatii", decizia primului arbitru.

5.2 Pentru un membru al echipei care nu se afla in teren:

Primul arbitru trebuie sa fluiera, sa cheme capitanul in joc langa scaunul sau, sa-i arate cartonasul respectiv si sa-i transmita: "il penalizez/elimin/descalific pe jucatorul cu numarul...(antrenorul, etc.). Capitanul trebuie sa mearga sa-l informeze pe jucatorul (antrenorul,...) de natura sanctiunii acordate. Cel sanctionat trebuie sa *stea in picioare* si sa *ridice mana* in semn ca a inteles ca a fost sanctionat.

Cand cel santionat ridica mana , primul arbitru trebuie sa-i arate cartonasul in asa fel incat echipele, scorerul, al doilea arbitru si publicul sa inteleaga cine anume a fost sanctionat.

5.3 Sanctiuni acordate intre seturi:

In cazul unei penalizari, primul arbitru va arata cartonasul la inceputul setului urmator. Pentru o penalizare acordata in timpul unui TTO, operatorul tablei de marcaj va inscrie punctul dupa terminarea TTO.

In cazul unei eliminari sau descalficari, primul arbitru ii va cere imediat capitanului in joc sa informeze pe antrenorul sau pe membrul echipei in cauza despre natura sanctiunii, urmata de aratarea cartonasului (cartonaselor) la inceputul setului urmator, evitand astfel o dubla penalizare a echipei.

6. Pe timpul meciului arbitrii trebuie sa acorde atentie aspectelor disciplinare actionand cu fermitate in aplicarea sanctiunilor. Arbitrilor li se reaminteste ca activitatea lor consta in evaluarea fazelor de joc si nu in cautarea micilor greseli personale.

Este necesar ca atat arbitrii cat si jucatorii si antrenorii sa studieze diferenta dintre sanctiunile si semnalizarile pentru conduita incorecta si cele pentru intarziere !

REGULA 22 - CORP DE ARBITRAJ SI PROCEDURI

1. Este foarte important ca arbitrii sa fluiera oprirea unei faze de joc numai in cazul cand sunt indeplinite cumulativ urmatoarele doua conditii:
 - sunt siguri ca s-a comis o greseala sau a intervenit un factor exterior
 - cunosc natura greselii comise.
2. Pentru a informa exact echipele (publicul, telespectatorii, etc.) de natura greselii fluierate, arbitrii trebuie sa utilizeze *numai* semnalizarile oficiale (Regulile 22.2 si 28.1). Doar semnalizarile oficiale si numai acestea vor fi folosite (nu se accepta semnalizari nationale, particulare si maniere personale) !
3. Datorita vitezei jocului pot apare erori de arbitraj. Pentru a preveni acest lucru corpul arbitrilor trebuie sa colaboreze strans; dupa fiecare faza de joc privirile arbitrilor trebuie sa se intalneasca pentru a-si confirma deciziile.

REGULA 23 - PRIMUL ARBITRU

1. Primul arbitru trebuie sa colaboreze mereu cu colegii sai (al doilea arbitru, scorerul, asistentii de linie). Trebuie sa le permita sa-si indeplineasca sarcinile din competenta si autoritatea lor. Primul arbitru trebuie sa arbitreze stand in picioare.

De exemplu: dupa fluierul pentru sfarsitul fazei de joc el trebuie sa priveasca la ceilalti oficiali si abia apoi sa sa decida si sa arate natura greselii:

- atunci cand trebuie sa decida daca o minge a fost sau nu “afara”, el trebuie sa se uite la asistentul de linie care supravegheaza linia cea mai apropiata de locul in care a aterizat mingea (chiar daca primul arbitru nu este asistent de linie el trebuie sa supervizeze activitatea colegilor lui).
- pe toata durata meciului primul arbitru trebuie sa aiba schimburi de priviri cu al doilea arbitru (daca este posibil dupa fiecare faza de joc si inainte de fiecare fluier pentru autorizarea serviciului), care sta cu fata la el, pentru a afla daca acesta semnalizeaza sau nu o greseala (doua lovituri, patru lovituri, etc.).

2. La întrebarea dacă o minge care iese afară a atins sau nu blocajul advers trebuie să răspundă primul arbitru și asistenții de linie. Primul arbitru este cel care ia decizia finală în acest caz, după ce a văzut semnalizarile celorlalți colegi (un arbitru nu trebuie să întrebe niciodată un jucător dacă a atins sau nu mingea).
3. Primul arbitru trebuie să asigure destul timp celui de al doilea arbitru și scorului să-și îndeplinească sarcinile administrative și de înregistrare. De exemplu să acorde destul timp scorului să verifice legalitatea cererii unei înlocuiri și apoi să o înregistreze. Dacă arbitrul nu acordă destul timp, atunci nici scorul și nici al doilea arbitru nu vor putea fi în stare să fie atenți la următoarea fază a jocului, rezultând greșeli ale corpului de arbitri. În cazul în care primul arbitru se grabeste și nu acordă suficient timp, atunci al doilea arbitru trebuie să fluiera oprind continuarea meciului
4. Primul arbitru poate schimba atât decizia proprie cât și a celorlalți oficiali. Dacă a luat o decizie (a fluierat) și observă că unul dintre colegii săi (al doilea arbitru, asistenți de linie, scorer) are o decizie contrară el poate:
 - să-și pastreze decizia dacă este sigur că nu a greșit;
 - să-și schimbe decizia dacă el consideră că a greșit;
 - să repete faza când consideră că greșelile celor două echipe au fost simultane;
 - să “întoarca” o decizie a celui de al doilea arbitru dacă el constată că acesta a greșit. Dacă, de exemplu, al doilea arbitru a fluierat o așezare greșită la echipa de la primire și, după un protest al capitanei, constată că de fapt așezarea a fost corectă, atunci el nu poate accepta decizia colegului sau și va trebui să acorde repetarea fazei de joc.
5. Dacă primul arbitru constată că unul dintre oficiali nu-și cunoaște atribuțiile sau acționează subiectiv atunci el îl poate înlocui pe acesta.
6. Sancțiunile pentru întârziere sau pentru conduită incorectă sunt acordate numai de către primul arbitru. Dacă un alt oficial în afara primului arbitru observă o neregularitate, trebuie să o semnalizeze și să o aducă la cunoștința primului arbitru. Este apanajul primului arbitru să aplice sancțiunea.

REGULA 24 - AL DOILEA ARBITRU

1. Al doilea arbitru trebuie să fie la fel de competent ca și primul arbitru: dacă primul arbitru lipsește de la meci sau devine indisponibil, locul său trebuie să fie luat de al doilea arbitru.
2. Drepturile și îndatoririle celui de al doilea arbitru sunt clar stipulate în această Regula. Trebuie să studiați cu atenție “responsabilitățile” celui de al doilea arbitru, în special acelea unde el trebuie “să decida, să fluiera și să semnalizeze” greșelile din timpul jocului (v. Regula 24.3.2).

3. In timpul jocului la fileu al doilea arbitru trebuie sa-si concentreze atentia asupra atingerilor de fileu, a depasirii liniei de centru si a actiunilor de pe partea blocajului (echipa la primire).

Trebuie acordata atentie deosebita faptului ca s-a modificat regula privind atingerea fileului de catre jucator. Motto-ul noului text este ca atingerea fileului *nu este o greseala*. Se comite o greseala numai daca atingerea fileului de catre jucator influenteaza jocul.

4. Inainte si in timpul meciului al doilea arbitru trebuie sa fie atent ca asezarea jucatorilor sa fie conforma cu fisa cu pozitia initiala. Scorerul trebuie sa-l ajute spunandu-i care dintre jucatori trebuie sa se afle in pozitia I (la serviciu). Rotind fisa cu pozitia initiala conform acestei informatii, arbitrul poate determina exact pozitia jucatorilor fiecarei echipe. Cand verifica asezarea, arbitrul trebuie sa se afle in pozitia II pentru echipa din stanga sa, respectiv pozitia IV pentru echipa din dreapta sa, cu fata catre fileu.

5. Al doilea arbitru trebuie sa nu uite ca in zona libera este interzisa prezenta oricarui obstacol care poate accidenta membrii echipei (sticle cu bauturi, genti de prim ajutor, placutele pentru inlocuiri, etc.).

6. In timpul TO si TTO al doilea arbitru nu trebuie sa aibe o pozitie statica. El poate sa-si coordoneze miscarile astfel incat:

- sa urmareasca stergatorii, asigurandu-se ca ei incep stergerea podelei in grup
- sa supravegheze echipele daca se vor deplasa cat mai aproape de banci
- sa mearga la masa scorerului pentru a verifica activitatea acestuia
- sa obtina de la scorerul asistent informatii privind pozitiile jucatorilor Libero
- sa revina catre stergatori si sa le verifice activitatea
- sa poata primi si/sau da anumite informatii primului arbitru, daca e nevoie.

Arbitrul de rezerva

In responsabilitatea arbitrului de rezerva intra urmatoarele activitati :

1. sa inlocuiasca cel de-al doilea arbitru in caz de indisponibilitate (absenta), sau daca al doilea arbitru il inlocuieste pe primul arbitru
2. sa controleze placutele pentru inlocuiri atat inainte de meci cat si intre seturi
3. sa verifice daca este vreo problema cu functionarea avertizoarelor sonore atat inainte de meci cat si intre seturi
4. sa il sprijine pe cel de-al doilea arbitru in pastrarea curata a zonei libere si a ariei de pedeapsa
5. sa il sprijine pe cel de-al doilea arbitru in supravegherea jucatorilor aflati in aria de incalzire si pe bancile de rezerve

6. sa ii inmaneze celui de-al doilea arbitru doua mingi de joc imediat dupa prezentarea formatiilor de start

7. sa ii inmaneze celui de-al doilea arbitru mingea de joc dupa ce acesta a verificat pozitia jucatorilor in formatiile de inceput al meciului

8. sa il sprijine pe cel de-al doilea arbitru in a dirija activitatea sergatorilor de podea.

REGULA 25 - SCORERUL

1. Activitatea scorerului este foarte importanta mai ales la meciurile internationale unde membrii echipelor si ai corpului oficialilor sunt din tari diferite. Toti arbitrii si asistentii de linie trebuie sa stie sa completeze o foaie de arbitraj; daca este nevoie ei trebuie sa fie in stare sa preia munca scorerului.

2. *Scorerul:*

2.1 Inainte de inceperea fiecarui set trebuie sa verifice daca jucatorii din fisa cu pozitia initiala au fost si inscrisi in foaia de arbitraj (daca nu sunt, el trebuie sa informeze pe al doilea arbitru).

2.2 Trebuie sa anunte al doilea T.O. si a 5-a si a 6-a inlocuire a fiecarei echipe celui de al doilea arbitru (care va trebui sa informeze primul arbitru si antrenorii).

2.3 In timpul inlocuirilor de jucatori trebuie sa colaboreze cu multa atentie:

2.3.1 Dupa ce inlocuirea a fost anuntata de catre scorer printr-un avertizor sonor, sau prin fluier de catre al doilea arbitru, acesta din urma se plaseaza intre stalpul fileului si masa scorerului, de unde poate urmari atat jucatorii cat si scorerul. In acest moment jucatorul de rezerva se va apropia de linia laterala a terenului ridicand mana in care se afla placuta numerotata. Daca scorerul nu anunta ca inlocuirea este neregulamentara, cel de-al doilea arbitru va autoriza inlocuirea, semnalizand printr-o miscare de incrucisare a bratelor.

2.3.2 Dupa ce scorerul ridica ambele maini, ceea ce inseamna ca a terminat de inscris inlocuirea, al doilea arbitru se va pozitiona pentru inceperea fazei de joc si va semnaliza primului arbitru cu ambele maini ridicate faptul ca poate autoriza urmatorul serviciu. In acest moment scorerul se va concentra asupra jucatorului care urmeaza sa serveasca verificand daca acesta respecta sau nu ordinea la serviciu. Daca nu o respecta, imediat ce serviciul a fost executat, trebuie sa anunte prin avertizorul sonor aceasta greseala. Al doilea arbitru trebuie sa se deplaseze la masa scorerului pentru a verifica corectitudinea semnalizarii

scorerului si apoi trebuie sa informeze echipele si pe primul arbitru de situatia existenta.

- 2.3.3 Scorerul trebuie sa priveasca jucatorul de rezerva aflat in zona de inlocuiri pentru a verifica daca numerele de pe tricou si si de pe placuta au fost inscise in foaia de arbitraj, la “formatia de start” si in “casuta” inlocuirilor. Daca descopera ca inlocuirea este neregulamentara trebuie imediat sa actioneze avertizorul sonor, sa ridice o mana si sa anunte ca inlocuirea este neregulamentara. In acest caz al doilea arbitru trebuie sa se deplaseze imediat la masa scorerului ca sa cofirme sau nu ilegalitatea. Daca se confirma, al doilea arbitru trebuie sa respinga inlocuirea. Primul arbitru trebuie sa sanctioneze echipa pentru intarziere. Scorerul trebuie sa inregistreze sanctiunea pentru intarziere in foaia de arbitraj. Al doilea arbitru trebuie sa verifice daca scorerul a in scris correct in foaia de arbitraj sanctiunea.
- 2.3.4 In cazul in care o echipa cere mai mult decat o inlocuire, atunci procesul se realizeaza consecutiv (pe perechi) astfel incat scorerul sa poata verifica daca inlocuirile sunt regulamentare. Scorerul trebuie urmeze aceeasi procedura pentru fiecare inlocuire. Scorerul priveste catre placuta si numarul de pe tricoul jucatorului. Daca inlocuirea este regulamentara, o va inregistra imediat in foaia de arbitraj si apoi va semnaliza incheierea inregistrarii prin ridicarea ambelor maini.

REGULA 26 – SCORERUL ASISTENT

1. Asistentul scorer sta langa scorer. In cazul in care scorerul devine indisponibil el trebuie sa-l inlocuiasca.
2. Responsabilitatile lui sunt urmatoarele:
 - 2.1 Completeaza foaia de control a Libero-ului (formularul R-6) si verifica in timpul meciului daca schimbarile jucatorilor Libero sunt regulamentare.
 - 2.2 Controleaza durata TTO si apasa pe sonerie pentru a anunta inceputul si sfarsitul acestora.
 - 2.3 Manuieste tabela de scor manuala.
 - 2.4 Verifica daca operatorul tablei de marcaj electronice indica publicului scorul corect, iar daca nu, ia masuri sa indrepte lucrurile.
 - 2.5 Pe durata TO si TTO il informeaza pe al doilea arbitru daca jucatorii Libero se afla “in teren” sau “afara” folosind semnalizarea, dar numai cu o singura mana pentru fiecare echipa.

2.6 Sa ofere Presedintelui Juriului de Meci informatii scrise despre durata fiecarui set si ora de incepere si ora de terminare a meciului

2.7 Daca este necesar il poate ajuta pe scorer prin apasarea pe avertizorul sonor in cazul unei inlocuiri.

3. Numele asistentului scorer trebuie in scris in foaia de arbitraj; el *trebuie* sa semneze foaia de arbitraj la sfarsitul jocului.

REGULA 27 - ASISTENTII DE LINIE

1. In special la meciurile internationale de inalt nivel este foarte importanta activitatea asistentilor de linie. Toti candidatii si arbitrii internationali trebuie sa fie familiarizati cu activitatea asistentilor de linie in cazul in care la meciurile internationale vor fi nominalizati ca asistenti de linie.

2. Organizatorii trebuie sa asigure cate un stegulet fiecarui asistent de linie. Culoarea steguletului trebuie sa fie contrastanta cu culoarea podelei.

3. Asistentii de linie:

3.1 trebuie sa se afle echipati in sala de joc sau in camera pentru alcool test cu 45 minute inainte de inceperea meciului. (protocolul FIVB).

3.2 trebuie sa-si cunoasca activitatea atat in cazul cu 4 asistenti cat si in cazul cu 2 (vezi Diagrama 10 din Regulament).

3.3 trebuie sa semnalizeze orice greseala care se petrece aproape de linia de care raspunde si, de asemenea, ce se petrece in momentul loviturii de serviciu.

3.4 Daca o minge atinge antena, trece pe deasupra sau prin afara ei, atunci asistentul cel mai aproape de directia mingii trebuie sa semnalizeze greseala.

3.5 Greselile trebuie semnalizate foarte clar, pentru a fi siguri ca au fost vazuti de catre primul arbitru fara niciun dubiu.

4. Intre doua faze de joc asistentii de linie trebuie sa stea in pozitia de repaus.

REGULA 28 - SEMNALIZARILE OFICIALE

1. Arbitrii trebuie sa folosesca numai si numai semnalizarile oficiale. Utilizarea oricaror altor semnalizari trebuie evitata. In orice caz, daca sunt absolut necesare, pot fi folosite in mod exceptional doar pentru ca semnalizarea sa fie mai bine inteleasa de membrii echipelor.

2. Cand al doilea arbitru fluiera o greseala (ex. atingerea fileului de catre un jucator), el trebuie sa o faca pe partea in care s-a petrecut greseala (Regula 28.1). De exemplu, daca o atingere a fileului se petrece in partea lui dreapta, el nu trebuie semnalizeze prin fileu de pe cealalta parte, ci trebuie sa se deplaseze in asa fel incat semnalizarea sa fie facuta pe partea de teren in care s-a petrecut greseala fluierata.
3. Arbitrii trebuie sa fluiera prompt si sa aibe siguranta in semnalizarea greselilor (Regulile 22.2, 23.3, 24.3) luand in considerare urmatoarele:
 - 3.1 nu trebuie sa fluiera o greseala ca urmare a protestelor publicului sau jucatorilor,
 - 3.2 cand este sigur ca s-a comis (de catre el sau de unul dintre colegi) o eroare in aprecierea unei faze, el poate sau chiar trebuie sa o corecteze, cu conditia ca acest lucru sa fie realizat imediat.
4. Arbitrii si asistentii de linie trebuie sa fie atenti la aplicarea si utilizarea semnalizarii “minge afara”:
 - 4.1 toate mingile care ies “direct afara” dupa un atac sau blocaj advers trebuie semnalizate ca “minge out” (semnalizarea 15 pentru arbitri si semnalizarea 2 pentru asistentii de linie).
 - 4.2 daca dupa un atac mingea iese afara dar este atinsa de un jucator de la blocaj sau alt jucator advers, atunci semnalizarea este “minge atinsa” (semnalizarea 24 pentru arbitri si semnalizarea 3 pentru asistentii de linie).
 - 4.3 daca dupa prima, a doua sau a treia lovitura o minge iese afara in partea terenului propriu atunci semnalizarea este “minge atinsa” (semnalizarea 24 pentru arbitri si semnalizarea 3 pentru asistentii de linie).
 - 4.4 Daca, dupa un atac, mingea loveste banda superioara a fileului si iese afara in partea proprie a terenului, fara ca blocajul sa atinga mingea, atunci semnalizarea este “minge out” (semnalizarea 15), dar imediat dupa aceea trebuie sa indice jucatorul care a atacat (in asa fel incat oricine sa poata intelege ca mingea nu a fost atinsa de blocaj). Daca in schimb mingea a fost atinsa de blocaj, se va folosi tot semnalizarea “minge out” (semnalizarea 15), dar imediat trebuie sa fie indicat blocajul.
5. Cand un atac efectuat mai sus de marginea superioara a fileului, provenit dintr-un pas in degete al Libero-ului aflat in propria zona de atac, devine efectiv, arbitrul trebuie sa semnalizeze “greseala a loviturii de atac” (semnalizarea 21) si sa indice jucatorul Libero.

6. Semnalizarile cu steagul ale asistentilor de linie sunt foarte importante din punctul de vedere al publicului si al participantilor. Primul arbitru trebuie sa verifice semnalizarile asistentilor de linie si, daca nu sunt in regula, el le poate corecta.

In timpul meciurilor internationale de inalt nivel, unde viteza mingii poate ajunge la 100-120 km/h, este foarte important ca asistentii de linie sa se concentreze la modificarea directiei mingii, in special la atingerile de catre blocaj inainte de a iesi afara.

7. Daca mingea nu depaseste planul vertical al fileului dupa a treia lovitura a echipei, atunci :

7.1 daca jucatorul care a atins ultimul mingea, o loveste apoi din nou, se va folosi semnalizarea “dublu contact”.

7.2 daca un alt coechipier a atins mingea, se va folosi semnalizarea “patru lovituri”.

CONDUCEREA MECIULUI

PROCEDURILE ARBITRILOR - INAINTE, IN TIMPUL SI DUPA MECI (vezi si PROTOCOLUL INTERNATIONAL AL JOCULUI DE VOLEI)

1. Inaintea jocului:

1.1 Arbitrii pregatesc inceperea meciului asa cum este stipulat in “protocol”:

1.2 Arbitrii trebuie sa se prezinte in sala, echipati in uniforme, cu cel putin 45 minute inainte de inceperea meciului.

1.3 Primul, al doilea si arbitru de rezerva precum si scorerii si asistentii de linie trebuie sa se supuna alcool-test-ului in prezenta unui doctor desemnat de organizatori.

1.4 Daca primul arbitru nu ajunge la timp, al doilea arbitru trebuie sa inceapa procedurile pentru inceperea meciului, dupa ce solicita autorizarea Comitetului de Control.

1.5 Daca primul arbitru nu vine deloc la meci, sau nu “trece” alcool-test-ul, sau nu este apt de a conduce jocul din orice alte motive medicale, atunci al doilea arbitru trebuie sa-i preia prerogativele iar arbitru de rezerva devine al doilea arbitru. In cazul cand nu exista arbitru de rezerva, atunci organizatorii impreuna cu nou desemnatul primul arbitru vor decide cine va fi al doilea arbitru..

2. In timpul meciului:

2.1 In momentul loviturii de serviciu primul arbitru verifica asezarea echipei la serviciu iar al doilea arbitru pe cea la primire. In momentul serviciului, al doilea arbitru trebuie sa se afle obligatoriu pe partea echipei la primire. Dupa serviciu se poate deplasa de-a lungul liniei laterale, de la linia de centru pana cel mult la linia de atac. In timpul atacului el trebuie sa se afle de asemenea pe partea blocajului (echipei in aparare). Deci, in timpul meciului, el trebuie sa-si schimbe pozitia permanent.

2.2 Primul arbitru trebuie sa priveasca mingea si contactul ei cu jucatorii sau instalatiile. El trebuie sa verifice in primul rand daca lovirea este regulamentara. In momentul loviturii de atac el trebuie sa priveasca la atacant iar directia mingii trebuie sa o priveasca cu coada ochiului. Daca mingea este jucata pe fileu el trebuie sa se uite pe directia planului vertical al fileului.

2.3 Atunci cand mingea este "afara din joc", al doilea arbitru trebuie sa-l informeze pe primul arbitru daca unul dintre membrii echipelor aflati pe banca de rezerve sau in aria de incalzire are o conduita incorecta incalcand regulamentul. Primul arbitru este ce-l care va aplica sanctiunea.

2.4 Daca al doilea arbitru fluiera o greseala de pozitie la echipa la primire, imediat dupa aceea trebuie sa semnalizeze, folosind gesturile oficiale, si trebuie sa arate jucatorii care au gresit.

2.5 Conform Regulamentului trebuie penalizata prima greseala. Faptul ca primul si al doilea arbitru au responsabilitati diferite, ii obliga pe acestia sa fluiera imediat greseala vazuta. Faza se opreste la fluierul unuia din arbitri (Regula 8.2-Minge afara din joc). Al doilea arbitru nu mai are dreptul sa fluiera dupa primul arbitru pentru ca faza de joc s-a incheiat deja dupa primul fluier. Daca cei doi arbitri fluiera unul dupa altul, pentru greseli diferite, ei pot crea confuzii in randul publicului, jucatorilor, etc.

2.6 De obicei al doilea arbitru este cel ce autorizeaza cererile pentru intreruperile regulamentare de joc, dar numai cand mingea este "afara din joc". Daca cel de-al doilea arbitru nu a observat o cerere de intrerupere regulamentara, primul arbitru poate, de asemenea, sa o autorizeze, ajutandu-l astfel pe colegul sau.

2.7 Daca al doilea arbitru observa in timpul meciului la jucatorii adversi gesturi obscene, cuvinte injurioase, la prima oprire a jocului trebuie sa-l informeze pe primul arbitru, care este obligat sa acorde avertisment sau sanctiune in functie de gravitatea conduitei

2.8 *RELUARI DE FAZE*

In timpul competitiiilor Mondiale si Oficiale ale FIVB, televiziunea gazda poate cere "o intarziere pentru reluari de faze", daca exista instalatia necesara agreata de catre Comitetul de Organizare si de catre Comitetul de Control al FIVB. Aceasta instalatie este compusa

dintr-o lampa electrica, pozitionata pe stalpul din fata primului arbitru si conectata la reprezentantul televiziunii. Acesta va semnaliza prin aprinderea lampii ori de cate ori va trebui "amanata" repunerea mingii in joc, pentru transmiterea reluarii fazei precedente.

Aceasta procedura va putea fi aplicata de cel mult 8 (opt) ori pe set, iar intarzierea dintre doua faze de joc nu trebuie sa fie mai mare de 7 (sapte) secunde de fiecare data.

2.9 INTERVALE (Regula 18.1)

Aceasta Regula precizeaza:

"Intervalul dintre seturile 2 și 3 poate fi extins pana la 10 minute daca organizatorii cer acest lucru".

In timpul acestui interval, echipele si arbitrii trebuie sa paraseasca aria de control dupa cel de-al doilea set si sa mearga la vestiare. Ei vor trebui sa revina in aria de joc cu trei minute inainte de inceperea setului al treilea.

Pentru intervalele normale (3 minute) dintre seturile 1-4 :

ECHIPELE: La finalul fiecarui set, cei sase jucatori ai fiecarei echipe se vor alinia pe linia de fund a propriului teren. La semnalizarea primului arbitru, echipele vor schimba terenurile. Dupa ce au trecut de stalpii fileului, jucatorii se pot indrepta direct catre bancile de rezerve.

SCORERUL: Dupa ce arbitrul a fluierat sfarsitul ultimei faze de joc a setului, scorerul trebuie sa porneasca ceasul pentru a cronometra durata intervalului.

2'30" – Al doilea arbitru va fluiera sau scorerul va apasa avertizorul sonor.

ECHIPELE: La indicatia celui de-al doilea arbitru, cei sase jucatori inregistrati pe fisa cu pozitiile initiale vor intra direct pe teren.

ARBITRII: Al doilea arbitru va verifica pozitiile jucatorilor comparandu-le cu cele inscrise pe "fluturasi". Apoi va autoriza si intrarea jucatorilor Libero.

Culegatorul de mingi va oferi mingea jucatorului la serviciu.

3'00" – Primul arbitru fluiera pentru a autoriza serviciul.

Intervalul dinaintea setului decisiv:

ECHIPELE: La finalul setului al patrulea, cei sase jucatori ai fiecarei echipe se aliniaza pe linia de fund a propriului teren. La fluierul primului arbitru, se vor indrepta apoi direct spre bancile lor de rezerve.

CAPITANII: Se prezinta la masa scorerului pentru *tragerea la sorti*.

ARBITRII : Se prezinta la masa scorerului pentru *tragerea la sorti*

2'30" – Al doilea arbitru fluiera sau scorerul apasa soneria.

ECHIPELE: La indicatia celui de-al doilea arbitru, cei sase jucatori inregistrati pe fisa cu pozitiile initiale vor intra direct pe teren.

ARBITRII: Al doilea arbitru va verifica pozitiile jucatorilor comparandu-le cu cele inscrise pe "fluturasi". Apoi va autoriza si intrarea jucatorilor Libero si va da mingea jucatorului ce urmeaza a servi.

3'00 – Primul arbitru fluiera pentru a autoriza serviciul.

Cand echipa care conduce marcheaza punctul 8 (opt):

ECHIPELE: Dupa sfarsitul fazei de joc, cei sase jucatori ai fiecarei echipe se vor alinia pe linia de fund a propriului teren. La semnalul primului arbitru, ele vor schimba terenurile fara intarziere mergand direct in terenul de joc.

ARBITRII: Al doilea arbitru verifica daca echipele se afla in ordinea la rotatie corecta (care jucator se afla in pozitia 1 pentru fiecare echipa) si daca scorerul este pregatit sa continue setul. Apoi ii va semnaliza primului arbitru ca totul este in regula.

Pe durata T.O., a T.T.O. si a intervalelor, al doilea arbitru va indruma jucatorii sa se deplaseze in apropierea bancilor de rezerve pentru a lasa spatiu liber pentru cei sase stergatori.

3. Dupa meci

Cei doi arbitri se vor aseza in fata scaunului arbitrului asa cum se indica in protocolul FIVB. In acest timp jucatorii celor doua echipe se vor plasa la linia de fund. La fluierul primului arbitru jucatorii se vor deplasa de-a lungul liniilor laterale, vor da mana cu arbitrii si deplasandu-se in lungul fileului isi vor strange mainile cu adversarii, apoi vor merge spre propriile banci de rezerve. Primul si al doilea arbitru se vor deplasa in lungul fileului la masa scorerului unde vor verifica si semna foaia de arbitraj, vor multumi scorerului si asistentilor de linie pentru activitatea lor.

Si totusi activitatea arbitrilor nu s-a incheiat ! Ei trebuie sa verifice comportarea membrilor echipelor si dupa ce meciul s-a incheiat ! Atata timp cat ei se mai afla in aria de control orice comportare nesportiva va fi raportata Juriului de Meci si va fi inregistrata in foia de arbitraj la rubrica Observatii sau intr-un raport separat.

PROTOCOLUL DE INCEPUT AL MECIURILOR DE VOLEI

Pentru competițiile internaționale, mondiale și oficiale ale FIVB există două alternative ale protocolului în funcție de posibilitățile de încălzire a echipelor înainte de meci (sala auxiliara prevăzută cu fileu și mingii).

Alăturat prezentăm protocolul ce va fi aplicat în toate competițiile pe plan național.

Timp	Descriere	Actiunile arbitrilor	Actiunile echipelor	Observatii
-30 min	Verificari	-A1 verifica legitimitățile de joc; -arbitrii urmaresc completarea corecta a foii de arbitraj; -se face inscrierea liberoului (daca e cazul); -obtin semnaturile de la directorul de concurs, asistenta medicala (verifica existenta trusei medicale); -aleg și verifica cinci sau doua mingi de joc; -verifica inaltimea podiumului (scaunului) pentru A1 (daca este cazul).	-echipele se pot incalzi fara mingi in afara suprafetei de joc; -echipele pot cere permisiunea observatorului pentru incalzire in suprafata de joc cu sau fara mingi	-A1 și A2 intra in acelasi timp in sala (de preferat impreuna cu asistentii de linie); - echipele se pot incalzi in aria de joc cu sau fara mingi, dar nu peste fileu; -A1 verifica legitimitățile de joc urmarind: valabilitate, nume echipa, viza federatiei, viza medicala cf. Ordinului MS, corespondenta intre numarul de jucatori și numarul de legitimatii și intre “tabel” și legitimatii
-16 min	Verificare fileu	-A2 asistat de A1 masoara inaltimea fileului dar verifica și protejarea stalpilor, antenele, benzile laterale și tensiunea fileului.		
-15 min	Tragerea la sorti	-A1 și A2 efectueaza tragerea la sorti in fata mesei scorerului și apoi A1 informeaza scorerul despre rezultatul ei	-capitanii echipelor se prezinta la masa scorerului unde se efectueaza tragerea la sorti; -dupa aceasta capitanii și antrenorii echipelor semneaza foaia de arbitraj;	- A1 se va aseza in dreapta și A2 in stanga, in fata mesei scorerului; - A1 fluiera chemand capitanii. Le indica fetele monedei. O arunca in sus și apoi o prinde in mana. Dupa ce capitanii au ales, A1 comunica scorerului: “echipa A este și are

			-oficialii echipelor merg la propriile banci pentru rezerve	serviciul/receptia”. -se invita capitani sa semneze foaia de arbitraj; -apoi sunt chemati antrenorii echipelor pentru a semna. Dupa aceasta li se inmaneaza fisele cu pozitia initiala (pentru tot meciul - 5 seturi a cate doua exemplare); -daca e cazul A1 supravegheaza schimbarea terenurilor.
-14 min	Incalzirea oficiala la fileu	-A1 fluiera si semnalizeaza pentru a anunta echipelor inceputul incalzirii oficiale (10 minute impreuna sau 5 minute pentru fiecare echipa separat) -arbitrii verifica mingile de joc, placutele de inlocuire, echipamentul necesar jocului (foaia de arbitraj, avertizor sonor, echipament de joc etc.). Ei verifica si echipamentul de rezerva. -arbitrii instruiesc scorerul, asistentii de linie, copiii de mingi, stergatorii	-echipele incep incalzirea oficiala la fileu	-nu se fluiera inceputul incalzirii oficiale pana nu sunt obtinute toate semnaturile pe foaia de arbitraj; -se verifica ariile de incalzire si pedeapsa, se hotaraste cine fluiera inceputul si sfarsitul TTO (marcator, scorer, A2); -A1 supravegheaza conduita echipelor in timpul incalzirii
-12 min	Fisele cu pozitia initiala	-A2 trebuie sa se asigure ca antrenorul fiecarei echipe a prezentat fisa cu pozitia initiala in doua exemplare. Va verifica daca acestea sunt corect completate, semnate si sunt identice. -A2 va preda un exemplar scorerului si unul observatorului	-antrenorul fiecarei echipe prezinta A2 sau arbitrilor scorer fisele cu pozitia initiala in cate doua exemplare	-A2 impreuna cu scorerul verifica inscrierea corecta a informatiilor din fisa cu pozitia initiala in foaia de arbitraj
- 4 min	Sfarsitul incalzirii oficiale	-A1 fluiera anuntand sfarsitul incalzirii oficiale; -arbitrii cer observatorului permisiunea de a incepe meciul	-jucatorii se indreapta catre bancile pentru rezerve; -daca jucatorii au nevoie sa isi schimbe tricourile acestia pot si trebuie sa paraseasca sala pentru cat mai scurt timp; -la fluierul A1 toti	- echipele se aliniaza pentru salut la linia laterala unde se verifica daca toti jucatorii sunt echipati regulamentar; -A1 va sta de partea echipei A si A2 de partea echipei B

			jucatorii se aseaza la linia laterala pe partea bancilor pentru rezerve	
- 3 min	Prezentarea meciului	<p>-A1 pe partea echipei A si A2 pe partea echipei B impreuna cu asistentii de linie si echipele se vor deplasa la mijlocul terenului, perpendicular pe fileu cu fata spre tribuna oficiala (sau spre camera principala de luat vederi sau catre public-arbitrul va indica acest lucru);</p> <p>-crainicul prezinta meciul;</p> <p>-dupa anunt A1 fluiera si jucatorii celor doua echipe isi dau mainile;</p> <p>-A1 si A2 se intorc la masa scorerului</p>	<p>-la semnalizarea A1 toti cei 12 jucatori ai fiecarei echipe aflatii la linia laterala, intra in teren, si se aliniaza in mijlocul acestuia cu fata la masa scorerului (sau catre camera principala de luat vederi sau catre public-arbitrul va indica acest lucru);</p> <p>-dupa ce isi dau mana se intorc de-a lungul fileului catre bancile pentru rezerve;</p> <p>-antrenorul principal, antrenorul secund, doctorul, cei 6 jucatori din formatia initiala si Liberoul trebuie sa stea pe banca pentru rezerve pentru prezentarea individuala;</p> <p>-jucatorii de rezerva trebuie fie sa mearga in aria de incalzire, fie sa stea in apropierea bancii de rezerve</p>	<p>-A1 va indica locul spre care se va sta cu fata. Ordinea de alegere este urmatoarea: camera de luat vederi principala, tribuna oficiala, public, masa scorerului.</p> <p>- plecarea de la linia laterala se face la semnalizarea A1;</p> <p>- dupa terminarea prezentarii meciului de catre crainic si fluierului lui A1 echipele se aseaza pentru a se saluta strangandu-si mainile;</p> <p>-arbitrii, pentru a putea permite strangerea mainilor, se retrag pana la linia laterala</p>
-2,30 min	Prezentarea arbitrilor. Prezentarea jucatorilor din formatia initiala, a liberoului si a antrenorilor	<p>-A1 si A2 merg la mijlocul terenului, aproape de fileu cu fata spre tribuna oficiala (sau spre camera principala de luat vederi sau catre public-arbitrul va indica acest lucru) unde vor fi prezentati de crainic;</p> <p>-dupa prezentare se indreapta catre posturile lor.</p> <p>-crainicul anunta numele si numarul jucatorilor din formatia initiala si al liberoului si prezinta</p>	<p>-fiecare jucator de start al formatiei la serviciu va intra in teren, salutand cu bratele la anuntarea numelui sau;</p> <p>-antrenorii se vor ridica in picioare si vor ridica o mana la auzul numelui;</p> <p>-apoi se procedeaza la fel cu echipa la primire;</p> <p>-ceilalti membri ai echipelor vor fi prezentati pe parcursul meciului, cand vor intra in teren</p>	-A2 verifica intai asezarea echipei la serviciu (indicatie nu regula)

		<p>antrenorii.</p> <p>-A2 impreuna cu scorerul vor verifica daca jucatorii prezentati de crainic care intra in teren sunt cei inscrisi pe fisele de pozitie.</p> <p>-imediat dupa prezentarea echipelor A2 va oferi doua mingi de joc culegatorilor de mingi nr. 2 si nr. 5.</p> <p>-A2 verifica daca asezarea jucatorilor pe teren este conforma cu cea din fisa de pozitie. Acelasi lucru il va face si scorerul.</p> <p>-verifica apoi daca scorerul si-a terminat inregistrarile si e gata de start.</p> <p>-A2 va da mingea de joc jucatorului la serviciu.</p> <p>Apoi va ridica mainile in semn ca totul este pregatit pentru inceperea meciului</p>		
0 min	Startul meciului	-A1 va fluiera autorizarea primului serviciu		

Anunturile crainicului in timpul protocolului si in timpul meciului

Timp	Descriere
-3 min	<p>(Echipele patrund in teren)</p> <p>Imediat dupa ce echipele s-au aliniat la mijlocul terenului</p> <p>“Buna dimineata/ziua/seara, doamnelor si domnilor, bine ati venit la(numele competitiei)</p> <p>Meciul nr..... dintre si.....”</p>
-2,30 min	<p>Prezentarea arbitrilor</p> <p>“Primul arbitru este d-l/d-na.....din.....</p> <p>Al doilea arbitru este d-l/d-na.....din.....”</p>
-2,00 min	Prezentarea formatiilor de start

	Vor fi prezentati mai intai jucatorii de inceput ai echipei A (cea aflata in partea stanga), Libero-ul si antrenorii (principal si secund). Apoi in aceeasi ordine si echipa B. Daca echipa A este gazda, atunci echipa B va fi prezentata prima.
T.T.O.	“Primul/al doilea time-out tehnic” - “Sfarsitul primului/celui de-al doilea time-out tehnic”
T.O.	“Time-out cerut de echipa.....”
Inlocuiri de jucatori	“Inlocuire pentru echipa..... Iese jucatorul cu nr.... si intra jucatorul.....(numele).... cu nr.”

PROCEDURA PENTRU INTRUNIREA JURIULUI DE MECI

In timpul competitiei oficiale internationale, poate fi tinuta o intrunire a Juriului de Meci la cererea Presedintelui acestuia.

SCOP

Intrunirea Juriului detine autoritatea oficiala a FIVB pentru a rezolva problemele aparute pe durata meciului si are rolul de a restabili situatia in acord cu regulile si reglementarile FIVB.

PROCEDURA

Apelarea intrunirii Juriului

In orice moment al meciului, un antrenor sau un membru al Comitetului de Control poate aduce in atentia Presedintelui Juriului de Meci o notificare privitoare la o situatie neregulamentara sau asupra unei decizii contrara regulamentelor.

Aceste situatii se pot referi la :

- a) o decizie gresita a arbitrilor care nu a aplicat bine regulamentul sau nu si-a asumat consecintele deciziei sale
- b) o decizie incorecta a scorerului care a facut o greseala in ordinea la rotatie sau in tinerea scorului

Situatii nefondate

O decizie a arbitrilor care sanctioneaza o actiune de joc sau o comportare incorecta nu poate fi subiectul unui apel.

Antrenorul care sustine un apel nefondat va fi sanctionat cu penalizare. In caz de repetare, antrenorul respectiv va fi descalificat.

Acceptarea unei plangeri

Presedintele Juriului de Meci va examina plangerea si, daca el crede ca plangerea poate fi valabila, va accepta intrunirea Juriului.

Componenta Juriului

a) In cazul unei plangeri referitoare la o decizie a arbitrilor, Presedintele Juriului de Meci va cere observatorului pentru arbitri si primului arbitru sa participe la intrunire.

b) In cazul unei plangeri referitoare la scorer, Presedintele Juriului de Meci va cere observatorului pentru arbitri sa participe la intrunire, obligandu-l pe scorer sa intocmeasca un raport. Scorerul nu este membru al Juriului de Meci.

c) Nimeni altcineva nu va participa la intrunirea Juriului. Oricum, Presedintele Juriului de Meci poate aduna toate informatiile necesare.

Intreruperea meciului

Jocul va fi intrerupt imediat ce plangerea este acceptata de catre Presedintele Juriului de Meci:

a) Primul arbitru va autoriza echipele sa paraseasca terenul de joc si sa mearga spre bancile de rezerve, dar nu va permite parasirea ariei de joc.

b) *Examinarea plangerii*

* In cazul unei plangeri impotriva unei decizii a arbitrilor principali, Presedintele Juriului de Meci va asculta raportul arbitrilor, care va trebui sa cuprinda motivele pe care s-a bazat in luarea deciziei si in aplicarea regulamentului de joc.

Dupa consultarea cu observatorul pentru arbitri, Presedintele Juriului de Meci va hotari in conformitate cu Regulamentul jocului de volei:

7. va respinge plangerea sau
8. va accepta plangerea si va respinge (corecta) decizia arbitrilor

* In cazul unei plangeri referitoare la scorer, la intrunirea Juriului de Meci se va lua foaia de arbitraj si se va examina situatia la care se refera plangerea.

Presedintele Juriului de Meci poate chema pe supervizorul statisticienilor (VIS) care va putea oferi informatiile cerute.

Presedintele Juriului de Meci poate cere orice informatii de la oficiali si va analiza inregistrările video.

Daca plangerea se va dovedi intemeiata, atunci foaia de arbitraj va fi corectata si scorul va fi modificat, daca va fi necesar.

9. In cazul unei situatii neprevazuta de Regulamentul jocului, Presedintele Juriului de Meci va lua decizia dupa ce va asculta si parerea celorlalti membri ai Juriului.

Pentru reluarea jocului

Decizia Juriului de Meci va fi comunicata arbitrilor, scorerului, antrenorilor, capitanilor si crainicului salii care va informa apoi si publicul.

Daca plangerea este respinsa, jocul va fi reluat dupa ce va fi fost aplicata decizia arbitrilor sau cu aceleasi pozitii ale jucatorilor in teren si de la acelasi scor.

Daca plangerea este acceptata, decizia arbitrilor sau a scorerului va fi schimbata, iar jocul va fi reluat cu noile pozitii in teren ale jucatorilor si cu noul scor.